

ความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถและความสุขในการเป็นผู้ประกอบการ
ธุรกิจในจังหวัดสงขลา: มุมมองจากผู้ประกอบการในจังหวัดสงขลา

Understanding Human Behavior for Enhancing Entrepreneurial Capability and
Well-Being in Songkhla Province: Perspectives of Local Entrepreneurs

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจและศึกษามุมมองความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา มุ่งค้นหาความจริงโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบการตีความ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดสงขลาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจ ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเอกพันธ์สุ่มตามวัตถุประสงค์และแบบสะดวก เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง การรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักอิมตัวที่จำนวน ๑๑ คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปแบบเชิงประเด็น ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มุมมองความเข้าใจพฤติกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการมีเป้าหมายในการทำธุรกิจ การมีแรงจูงใจในการทำธุรกิจ และความเชื่อมั่นในการพัฒนาความสามารถตนเอง ส่วนความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเป็นความสุขที่เกิดจากความสามารถในการทำธุรกิจ การมีแรงบันดาลใจเชิงบวก การได้ทำงานท้าทายตนเอง และการมีอิสระภาพ มีข้อเสนอแนะให้ผู้ประกอบการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายเพื่อพัฒนาทักษะความเข้าใจตนเองและจัดทำดัชนีชี้วัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกและเสริมสร้างความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: ความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ ผู้ประกอบการธุรกิจ ขีดความสามารถการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์
ความสุขในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ ระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจ

Abstract

This study aimed to examine perspectives on the understanding of human behavior for enhancing creative entrepreneurial capabilities after graduation from a bachelor's degree program in Business Administration, as well as to explore perspectives on happiness in creative entrepreneurship. The study employed a qualitative research approach based on phenomenology, seeking to uncover lived experiences and meanings through an interpretive research paradigm. The key informants consisted of creative entrepreneurs in Songkhla Province who had graduated from a bachelor's degree program in Business Administration. The informants were selected using homogeneous purposive sampling combined with convenience sampling. The research instrument was a semi-structured interview guide, and data were collected through in-depth interviews. Data saturation was reached with eleven informants. The collected data were analyzed using content analysis and synthesized through thematic analysis. The findings revealed that perspectives on understanding human behavior for enhancing creative entrepreneurial capabilities encompassed having clear business goals, entrepreneurial motivation, and confidence in self-development. In terms of happiness in

entrepreneurship, the results indicated that happiness was derived from business competence, positive inspiration, engagement in self-challenging work, autonomy, the opportunity to fully utilize one's potential, and social recognition. Based on these findings, the study recommends that entrepreneurs and relevant stakeholders apply the results at the policy and organizational levels to enhance self-understanding skills and to develop indicators that promote positive entrepreneurial behaviors and sustainable happiness among creative entrepreneurs.

Keywords: Human Behavioral Understanding, Business Entrepreneurs, Creative Entrepreneurial Capability, Creative Entrepreneurial Well-being, Bachelor of Business Administration

บทนำ

บุคคลโดยทั่วไปเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจทุกคนย่อมคาดหวังในการประกอบอาชีพทางธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ จึงเห็นวิสาหกิจชุมชนหรือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเกิดขึ้นจำนวนมาก เรื่องนี้ Songyuth & Ratchataporn (๒๐๒๒) ให้แนวคิดที่ส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาไปตามชุมชนในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ทำให้เป็นการส่งเสริมการกระจายความเจริญไปสู่ชุมชนทั่วประเทศสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติที่ยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจ พอเพียง” ยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุล พอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการ ดำเนินชีวิตของคนไทยมุ่งเน้นให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ตัวบุคคลหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นการพัฒนาอย่างมี “สมดุล” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อการมีความสุข สามารถพึ่งตนเอง และก้าวทันโลกโดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้

การประกอบธุรกิจในปัจจุบันอาจไม่ได้เป็นเรื่องง่ายด้วยระบบที่ซับซ้อนกว่าเดิม บุคคลที่สำเร็จการศึกษาด้านบริหารธุรกิจแต่เพียงด้านเดียวอาจไม่ได้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่สำเร็จได้ ด้วยความเข้าใจในการตลาดและรูปแบบการนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ออกไปสู่ตลาดที่ตรงกับความต้องการของลูกค้ามีความหลากหลาย การบริหารธุรกิจจึงต้องพัฒนาขีดความสามารถเชิงนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการ จัดการลดต้นทุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ทำให้พฤติกรรมในการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการอาจยังขาดทักษะหรือขีดความสามารถที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ ผลิตภัณฑ์และบริการของธุรกิจได้ ผู้ประกอบการที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะ ความรู้และความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจที่จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดเทคนิคและความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการในชุมชนและในท้องถิ่นเพื่อให้เข้าไปประยุกต์ในการจัดการธุรกิจให้บรรลุผลสำเร็จได้จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีความสุขใจในการประกอบอาชีพของตนเอง (Thappitak, ๑๙๙๘)

โดยเมื่อจัดตั้งธุรกิจแล้วส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาการจัดการที่มาจากสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียน การกู้ยืมสินเชื่อและสินเชื่อเบิกเกินบัญชี การกู้ยืมเงินระยะสั้นและระยะกลางที่ ก่อให้เกิดข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน โดยหากมีปัจจัยภายนอกที่เป็นผลกระทบของเศรษฐกิจต่อธุรกิจ ด้วยแล้วจะยิ่งส่งผลต่อผลประกอบการ แรงงาน ต้นทุนการผลิต และการแข่งขันของธุรกิจ สำหรับการสนับสนุนจากภาครัฐโดยทั่วไปรัฐบาลจะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ที่พบ ได้แก่ ความช่วยเหลือเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และวงเงินค้ำประกัน และการลดภาระด้านวงเงินค้ำประกัน เป็นต้น (Songyuth & Ratchataporn, ๒๐๒๒) ด้วยความสุขมีสำคัญต่อสภาพจิตใจและร่างกาย ทำให้เกิดพลังงานในร่างกาย ทำให้มุ่งมั่นตั้งใจ ทำให้การบริหารงานราบรื่น ผู้ประกอบการถือเป็นกำลังหลักและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าในองค์กรที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานอื่นที่จะมีความสุขตามไปด้วยผู้ประกอบการส่วน

ใหญ่จึงหาวิธีสร้างความสุขโดยลดความเครียดและความขัดแย้งในองค์กรและในธุรกิจ หากสามารถจัดการเรื่องความสุข ได้ย่อมส่งผลให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า เกิดการพัฒนาธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดสภาพการที่ดีที่ทุกคนทำงานอย่างมีความสุข องค์กรมีสถานะที่ดี ช่วยลดการขาดงานและการลาออกจากงานของพนักงาน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ความสุขจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรที่ผู้ประกอบการต้องใส่ใจ โดยอาจจัดทำเป็นดัชนีชี้วัดความสุขของของตนเองและพนักงานในองค์กร งานวิจัยเรื่องนี้จึงสำรวจเบื้องต้นเพื่อให้ได้ข้อมูลความสุขของผู้ประกอบการเพื่อนำไปสู่การต่อยอดงานวิจัยเชิงพัฒนาต่อไป (Teeranate, ๒๐๒๓)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาให้ผู้วิจัยจำเป็นเร่งด่วนทำวิจัยขั้นพื้นฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนางานวิจัยเชิงพัฒนาในลำดับต่อไป โดยครั้งนี้ทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถและมีความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ: มุมมองจากผู้ประกอบการที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจในจังหวัดสงขลา” ผลวิเคราะห์ข้อมูลผู้ประกอบการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายของธุรกิจเพื่อพัฒนาทักษะความเข้าใจตนเองเพื่อเสริมสร้างความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ยั่งยืน อีกทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมใช้กำหนดนโยบายหรือแนวทางพัฒนาผู้ประกอบการให้สามารถประกอบธุรกิจเชิงสร้างสรรค์และมีมิติด้านจิตใจและความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. ศึกษามุมมองความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา
๒. ศึกษามุมมองความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา

แนวคิดและกรอบคิดในการวิจัย

จากการสืบค้นของผู้วิจัยแม้จะไม่พบว่ามื่อนักวิชาการคนใดกล่าวถึงโดยตรงเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ (*Human Behavior for Capability Development*) แต่เรื่องนี้นักวิชาการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากสถาบันการศึกษาชั้นนำในประเทศไทยได้อธิบายผ่านหลายกรอบแนวคิดที่เสริมกันหลายแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับระดับสากลโดยมุมมองของนักวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงและสอดคล้องกับ “พฤติกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ” ได้แก่ แนวคิดของ Ryff (๑๙๘๙) Deci & Ryan (๒๐๐๐) และ Boyatzis (๒๐๐๘) ที่ให้แนวคิดเรื่องความสุขและการเติมเต็มศักยภาพตนเอง ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดของบุคคลสำคัญดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบคิดสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์และนำไปใช้เป็นคำถามนำในการพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยรายละเอียดสรุปดังต่อไปนี้

๑. **แนวคิดการแสวงหาความสุขเพื่อเติมเต็มศักยภาพตนเองของ Ryff (๑๙๘๙)** ซึ่งเป็นนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเห็นว่าการพัฒนาศักยภาพของบุคคลเป็นการเติมเต็มศักยภาพที่ไม่ได้เกิดจากความสำเร็จที่มาจากปัจจัยภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว บุคคลทุกคนย่อมมีกระบวนการที่มาจากภายในที่รับรู้การกระทำของตนเองที่นำไปเพื่อเพื่อความก้าวหน้า บุคคลจึงสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อสร้างการเรียนรู้เพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตให้เติบโตอย่างมีความหมาย การที่บุคคลคิดเช่นนี้ย่อมเป็นการสะท้อนแนวคิดมนุษยนิยมที่ให้ความเคารพนับถือตนเองและคิดกับตัวเองในเชิงบวก จึงกล่าวได้ว่าบุคคล “ควรได้เติมเต็มศักยภาพของตนเอง” หากสามารถทำได้ย่อมนำมาซึ่งความสุขในการดำเนินชีวิต หรือเรียกว่า ความผาสุกทางจิตวิทยา (Psychological Well-Being) ที่เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านไม่ใช่แค่เพียงความสุขชั่วคราว จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการพูดคุยเพื่อสร้างเป็นคำถามนำกับผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำวิจัยในเรื่องนี้ สำหรับแนวคิดสำคัญที่ Ryff นำเสนอในการที่บุคคลจะเติบโตและพัฒนาศักยภาพของตนผ่านเงื่อนไขที่เอื้ออำนวย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การยอมรับตนเอง

(Self-Acceptance) ๒) การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น ๓) ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ (Autonomy) ๔) การควบคุมและจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Mastery) ๕) การมีเป้าหมายและความหมายในชีวิต (Purpose in Life) ๖) การเติบโตและพัฒนาตนเอง (Personal Growth)

๒ แนวคิดของ Boyatzis (๒๐๐๘) ที่เห็นด้วยว่าบุคคลย่อมมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถด้วยเกิดจากการที่บุคคลมีความสามารถในการเชื่อมโยงตัวเองกับสภาพแวดล้อมในเชิงอุดมคติ บุคคลมีอารมณ์เชิงบวก และมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงตัวเองอย่างตั้งใจเพื่อไปสู่ความสำเร็จ บุคคลจึงเกิดการเรียนรู้ในเชิงลึก และใช้ความพยายามอย่างตั้งใจด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสมรรถนะตนเองอย่างต่อเนื่องมากกว่าที่จะพัฒนาไปเพราะแรงขับเคลื่อนที่ถูกบังคับหรือแรงจูงใจภายนอกที่ร่วมกับแรงขับภายในที่เชื่อมโยงกับตัวตน อุดมคติ และความปรารถนาในชีวิตเพื่อนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถ (Capabilities/Competencies) อย่างต่อเนื่องโดยเชื่อว่ามียอดประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจนำทางให้บุคคลพัฒนาขีดความสามารถตนเอง ได้แก่ ๑) ตัวตนอุดมคติ (Ideal Self) ๒) ตัวตนที่แท้จริง (Real Self) ๓) ความไม่สอดคล้องเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tension) ๔) แรงจูงใจเชิงบวก (Positive Emotional Attractor: PEA) ๕) การเรียนรู้และการฝึกฝนอย่างตั้งใจ (Intentional Learning and Practice)

๓. แนวคิดของ Deci & Ryan (๒๐๐๐) ที่เสนอว่าพฤติกรรมมนุษย์ในการพัฒนาตนเองของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจที่กำหนดตนเองด้วยได้รับการหล่อหลอมจากการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยา ได้แก่ ความเป็นอิสระ ความสามารถ และความสัมพันธ์ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่การเติบโตและการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ Deci & Ryan จึงเห็นด้วยว่ามนุษย์มีแนวโน้มตามธรรมชาติที่จะเติบโต พัฒนา และเติมเต็มศักยภาพของตนเอง (Growth-oriented) หากปัจจัยสภาพแวดล้อมได้เอื้อต่อการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่จะสร้างแรงขับหรือแรงจูงใจให้บุคคลปรับเปลี่ยนตนเองได้จากการที่มองว่าตัวเองถูกบังคับไปสู่การกำหนดให้เดินไปข้างหน้าได้ด้วยตนเอง (Self-determined Motivation) ดังนั้น ในการดำเนินชีวิตบุคคลจึงมีความต้องการพื้นฐาน ๓ ประการที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ความเป็นอิสระในการกำหนดตนเอง (Autonomy) ๒) ความสามารถหรือสมรรถนะ (Competence) และ ๓) ความสัมพันธ์และการเป็นส่วนหนึ่ง (Relatedness) โดยปัจจัยทั้ง ๓ ประการมีส่วนช่วยเสริมแรงจูงใจทั้งจากภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจจากภายนอก (Extrinsic Motivation) ที่หลอมรวมกัน (Internalized) และเมื่อสภาพแวดล้อมที่เอื้อทำให้บุคคลพัฒนาคุณภาพความสามารถด้วยตัวตนที่มีคุณค่าต่อองค์การ

วิธีดำเนินการวิจัย

๑) ประชากรการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบปรากฏการณ์วิทยาแนวการตีความเพื่อทำความเข้าใจสถานะของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับประสบการณ์ (Songdech & Kaewjomnong, ๒๐๒๕) โดยใช้การตีความหมายของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการค้นหาคำตอบจากบริบทที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจหรือผ่านการกระทำหรือประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดสงขลา (Sudthinarakong, ๒๐๑๘) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและตีความจึงสร้างความหมายและทำความเข้าใจโดยเขียนให้เป็นภาษาเขียนที่ชัดเจน มีความหมายและสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายโดยผู้วิจัยดำเนินการผ่านกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือ (Pothisitha, ๒๐๒๑)

๒) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ ผู้ประกอบการธุรกิจที่อยู่ระหว่างศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โดยรายละเอียดในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักดังต่อไปนี้

๒.๑ ใช้เกณฑ์ของ Ryff (๑๙๘๙) แบบเข้าข่ายถูกเลือกและไม่เข้าข่ายถูกเลือก (Inclusion-exclusion Criteria) โดยเกณฑ์ที่ใช้เลือกขั้นแรกเป็นผู้ประกอบการธุรกิจประเภทใดก็ได้ในจังหวัดสงขลาไม่ต่ำกว่า ๒ ปี และขั้นที่ ๒ ต้องอยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (M.B.A.)

๒.๒ ใช้หลักแบบตรงตามวัตถุประสงค์ (Purposeful Random Sampling) ผู้วิจัยติดต่อเพื่อทำความรู้จักและอธิบายโครงการวิจัยให้เข้าใจก่อนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี (Rapport) ต่อกันก่อนล่วงหน้า โดยผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเต็มใจและมีอิสระในการพูดและเล่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ แบบเป็นกันเอง (Kaewjomnong & Makkongka, ๒๐๒๔)

๒.๓ หลักการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักใช้แนวคิดของ Leater (๑๙๙๙) ที่แนะนำให้ใช้ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนน้อย ๆ ที่ตรงวัตถุประสงค์การวิจัยและเข้าใจปรากฏการณ์มากที่สุด และใช้วิธีของ Kaewjomnong & Pakdee (๒๐๒๓) ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนแบบเอกพันธ์ โดยเจาะจงว่าต้องเป็นผู้ประกอบการในจังหวัดสงขลาและในขั้นตอนสุดท้ายใช้การเลือกแบบสะดวก (Convenience Sampling) เฉพาะผู้ประกอบการประเภทใดก็ได้ที่มีเวลาว่างและเต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อเป็นตัวแทนที่มีประสบการณ์ตรงและสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ (Intensity Sampling)

๒.๔ ผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มอ้อมตัวที่จำนวน ๘ คน แต่เพื่อความมั่นใจในข้อมูลที่วิเคราะห์ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลต่อไปจนแน่ใจว่าข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีกต่อไปทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักอ้อมตัว (Data Saturation) ที่จำนวน ๑๑ คน

๓. **ด้านเนื้อหา (Content)** ผู้วิจัยใช้แนวคิดความสุขของ Ryff (๑๙๘๙) ที่มองว่าทุกคนควรได้เติมเต็มศักยภาพ ดังนั้น ในการประกอบการซึ่งเป็นการประกอบอาชีพที่มีความซับซ้อนและยุ่งยากผู้ประกอบการจึงต้องแสวงหาความสุขในการทำงานด้วยการเติมเต็มศักยภาพตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จในอาชีพ และใช้แนวคิดของ Boyatzis, R. E. (๒๐๐๘) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจเพื่อการพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถ รวมถึงแนวคิดของ Deci & Ryan (๒๐๐๐) ที่มองว่าพฤติกรรมมนุษย์ในการพัฒนาตนเองเป็นเรื่องของบุคคลที่ต้องการความก้าวหน้าและการเติบโตในการดำเนินชีวิต โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดเหล่านี้ในการเริ่มต้นพูดคุยและใช้เป็นคำถามนำเมื่อต้องสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๔) **การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)** ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมุ่งเรียบเรียงข้อมูลจากภาษาพูดของผู้ให้ข้อมูลหลักปรับให้เป็นภาษาเขียนที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายโดยความหมายของคำหรือประโยคที่จัดกลุ่มคำไม่มีการเปลี่ยนความหมายของเนื้อหาเพียงมุ่งทำความเข้าใจในเรื่องที่เล่าจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ต้องการนำเสนอหรือสื่อสารออกมา (Creswell & Baez, ๒๐๒๑) และใช้การวิเคราะห์แบบแก่นสาระหรือการวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) (Creswell, ๒๐๒๒) การพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถของ Deci, E. L., & Ryan, R. M. (๒๐๐๐) โดยแนวคิดเหล่านี้ได้ถูกนำมาเพื่อเริ่มต้นพูดคุยและใช้เป็นคำถามนำเมื่อต้องสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๕) **การตรวจสอบข้อมูล** ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามแนวคิดของ Denzin & Lincoln (๒๐๑๘) ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งผู้ให้ข้อมูลหลัก วันและเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและตีความเพื่อให้ได้ประเด็น (Theme) สุดท้าย และสรุปให้เป็นเนื้อหาของประเด็นคำตอบจากการทำวิจัยเรื่องนี้ (Patton, ๒๐๑๕)

สรุปผลการวิจัย

๑) มุมมองความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลาหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่งในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า:

“ผมเรียนจบก่อนถึงทำธุรกิจ กว่าจะได้ทำเตรียมตัวนานกว่าจะพร้อม มีเป้าหมายแต่ก็ทำไปเรื่อย ๆ เรียนรู้ฝึกฝนไปเรื่อย ๆ อบรมบ้าง ดีที่ทางบ้านเข้าใจ ร่วมกันคิด ทำธุรกิจมีอิสระ ตัดสินใจเองร่วมกับครอบครัว รู้สึกสนุก แต่แอบเครียด ดีที่มีเพื่อนฝูงมาสนับสนุน ชุมชนก็รู้จักกันดี คนแถวมาช่วยเหลือกันดี ทำให้มั่นใจว่าความรู้อันที่เรียนมาเอามาทำธุรกิจได้ เป้าหมายเปลี่ยนไปเรื่อย คิดหนักทุกวัน ต้องมีรายได้เลี้ยงตัว ต้องหาช่องทาง ไม่มีใครมากดดัน แต่ถ้าไม่มีลูกค้าก็เครียด ต้องปรึกษาสร้างความสัมพันธ์กับคนโน้นคนนี้เพื่อให้มีลูกค้าเข้ามา”
(สัมภาษณ์ A๑, วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๘)

“ที่บ้านผมค้าขายมาก่อนมาเรียนตอนที่ยากมีธุรกิจของตัวเอง เพราะเพื่อนเยอะทุกคนใช้รถเลยซ่อมรถดีกว่า เรียนรู้ ฝึกอบรม หัดทำ เพื่อนสอนบ้าง ลงมือทำ พอมีลูกน้องต้องสอนเขาได้ ให้เขารู้เป้าหมายเรา ครอบครัวยุติสนับสนุนเลยมาเรียนต่อทางธุรกิจ ฝึกฝนไปเรื่อย ๆ ไม่รู้จบ สบายใจเพราะแรงจูงใจคือครอบครัว เพื่อนเยอะ สนับสนุน ทำให้มั่นใจว่าถูกทาง รู้สึกสนุกตอนแรก ตอนนี้ไม่สนุก มีอิสระแต่ตอนนี้ไปไหนไม่ได้แล้วยุ่งเหยิง ลูกค้ามากต้องทำให้เขาพอใจ คิดวิเคราะห์แก้ปัญหาตลอด เครียดเรื่องหมุนเงิน ต้องใช้เงินทุนมาก ต้องอบรมเรื่อย ๆ อะไรใหม่ต้องเรียนรู้ก่อนคนอื่น” (สัมภาษณ์ Bm, วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๘)

จากตัวอย่างผลการสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระหรือประเด็น (Theme) ที่เป็นมิติของกลุ่มคำที่เป็นข้อมูลใหม่ที่เป็นความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับมุมมองความเข้าใจ พฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลาหลังสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตใน ๖ ประเด็น ได้แก่ การเป้าหมายในการทำธุรกิจ แรงจูงใจในการทำธุรกิจ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัย นำเสนอโดยจัดทำแบบสรุปแสดงเป็นแผนภาพสุดท้ายเชิงประเด็น (Final Thematic Analysis) ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แก่นสาระที่เป็นประเด็นมุมมองความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา

แก่นสาระที่เป็นประเด็น (Theme) สุดท้าย	Sub-theme	Sub-theme
๑) เป้าหมายในการทำธุรกิจ	ผลกำไร ภารกิจอยู่ได้ มีคนรู้จักมากขึ้น ลูกค้าพอใจ/ใช้ซ้ำ	เป็นอาชีพถาวร เลี้ยงตัวเองได้ เลี้ยงครอบครัวได้
๒) แรงจูงใจในการทำธุรกิจ	ความพร้อมของตนเอง ลงมือทำแล้ว เกิดผลสำเร็จ ได้ผล/กำไร	มีแรงบันดาลใจ รู้สึกสนุก อยากทำ
๓) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	มีการศึกษาระดับสูง เข้ารับการพัฒนา ขีดความสามารถ	รู้สึกว่าตนเองทำได้มีความสามารถ
๔) ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้	เรียนรู้ ฝึกอบรม สัมมนา พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลต่าง ๆ	มีโอกาส เห็นช่องทาง มีช่องทางการเรียนแบบธุรกิจ
๕) มีอิสระในการตัดสินใจ	คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง อิสระภาพ สนุกสนานในการทำงาน	รู้สึกสบายใจ ไม่มีใครกดดัน ทำไปเรื่อย ๆ ไม่กดดัน
๖) ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	ความสัมพันธ์กับเพื่อน-ชุมชน	ครอบครัวช่วยเหลือ

2. มุมมองความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลาหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า:

“ทำธุรกิจมีทั้งทุกข์และสุขนะ ความสุขอยู่ที่ได้ใช้ความสามารถตัวเองเต็มที่ ได้กำไรทุกวัน ทำขายทุกวัน ใช้ความรู้ทุกด้านมาก ชอบที่มีอิสระแต่ก็ไม่เคยได้อิสระจริง ๆ เครียดทุกวัน แต่พอแก้ปัญหาได้ทำให้ ลูกค้าพอใจ ได้กำไรก็สบายใจ ยิ้มได้หลายวัน รู้สึกสนุกอีก เลยต้องทำจริงให้เป็นอาชีพที่เลี้ยงตัวเองได้ ตอนนี้อย่าใช้ความสามารถรอบด้านเพื่อให้ทำงานทำขายได้สำเร็จ คิดเอง ครอบครัวช่วย ต้องมีความพร้อม

เรื่องทุนเรื่องเวลา ต้องตั้งใจ ซื่อสัตย์ คิดสร้างสรรค์ตลอดเวลา ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์”
(สัมภาษณ์ C, วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๘)

“ถ้าเรียนมาแล้วได้ใช้ความรู้ทำขายตัวเองแล้วทำสำเร็จก็มีความสุขนะ ทำให้แรงบันดาลใจสร้างสรรค์งานได้
อยากทำต่อตั้งใจทำเรื่อย ๆ มีรายได้ทำให้มีคุณภาพชีวิต สังคมยอมรับ เลี้ยงดูครอบครัวได้ ทำให้เกิดภาคภูมิใจ
ชีวิตมีเป้าหมาย แม้จะเปลี่ยนเป้าหมายไปเรื่อยแต่ทำให้เพราะมีศักยภาพในตัวเอง และมีอิสระความคิดสร้างสรรค์
ก็ตามมาได้ ท้อได้แต่ต้องยิ้มได้เพราะเราต้องสร้างความมั่นคงในธุรกิจ” (สัมภาษณ์ F, วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘)

“ถ้าเรื่องความสุขก็สุขทุกวันปนทุกข์ ขายได้มีกำไรก็สุขใจรู้สึกทำขายตัวเอง ใช้ศักยภาพตัวเองความรู้ตัวเองมากขึ้น
ต้องออกไปหาแรงบันดาลใจ ท้อไม่ได้ ให้รางวัลชีวิตโดยไปร่วมมือกับเพื่อนกับชุมชน ถ้าอยากเติบโตต้องมีเพื่อน
อุดมคติคือจุดยืน คือเป้าหมาย ใช้ความรู้คู่คุณธรรม ใช้ประสบการณ์เรียนรู้และยิ้มสู้แม้จะเหนื่อยมากกว่าจะได้เงิน
มา ออกไปเที่ยวบ้างเพื่อไปดูคนอื่น ไปหาความสร้างสรรค์ ปัญหาไว้แก้ สวดมนต์ไหว้พระ แล้วยิ้มแม้จะเสมอตัว
อย่าทำให้ครอบครัวเครียด ทำให้มีคุณภาพชีวิต ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือยและเรียนรู้ตลอดเวลาธุรกิจก็จะอยู่รอด
แล้วเราก็จะมีความสุขในการทำธุรกิจนะ” (สัมภาษณ์ G, วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๘)

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา พบว่า มุมมองความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด
สงขลาหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ได้แก่ การมีความสามารถในธุรกิจที่ทำ
การมีแรงบันดาลใจเชิงบวกในการทำธุรกิจ การที่ได้ทำงานทำขายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีอิสระภาพในการ
ดำเนินชีวิต การใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และการได้รับการยอมรับจากสังคม ตามลำดับ

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาผู้วิจัยนำไปสรุปได้แก่นสาระหรือประเด็น (Theme) และ Sub-theme โดย
สามารถสรุปแสดงเป็นแผนภาพสุดท้ายเชิงประเด็น (Final Thematic Analysis) ดังแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แก่นสาระที่เป็นประเด็นมุมมองความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา
หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

แก่นสาระที่เป็นประเด็น (Theme) สุดท้าย	Sub-theme	Sub-theme
๑) ความสามารถในธุรกิจที่ทำ	เชื่อมโยงกับลูกค้า ชุมชนและสังคมได้ ใช้ความรู้คู่คุณธรรม ความมั่นคงใน อาชีพ	ความมีอิสระในการสร้างสรรค์งาน ได้ไม่จำกัด
๒) การมีแรงบันดาลใจเชิงบวก	ตั้งใจทำงาน มีอุดมคติในการทำงาน คิดอยากทำธุรกิจ	คุณภาพชีวิตที่สมดุล เป็นไปตามที่ ตั้งใจ
๓) ได้ทำงานทำขายด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง	ธุรกิจเติบโต ทำกำไรได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เคร่งครัดมากมาย	คุณภาพชีวิตที่ดี มีภูมิคุ้มกัน
๔) การมีอิสระภาพในการดำเนิน ชีวิต	ทำให้ชีวิตมีจุดมุ่งหมาย วาดฝันได้ทีใจ ต้องการ	ไม่เคร่งครัดมาก ไม่ใช้ระเบียบอะไร มาบังคับ
๕) ใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่าง เต็มที่	คิดสร้างสรรค์ได้ไม่จำกัด ปรับเปลี่ยน ไปตามสถานการณ์	ใช้ความรู้อย่างเต็มที่ แสวงหา ความรู้เพิ่ม
๖) การได้รับการยอมรับจากสังคม	ภูมิใจในตัวเอง/ในอาชีพ สังคมยอมรับ เลี้ยงดูครอบครัว	ความสัมพันธ์กับเพื่อน ชุมชนและ สังคม

อภิปรายผลการวิจัย

๑) มุมมองความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเป้าหมายในการทำธุรกิจ แรงจูงใจในการทำธุรกิจ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu (๒๐๒๔) ที่พบว่า พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์บวกรวมกับการมีความตั้งใจและความเชื่อมั่นตนเองเป็นผลเชิงบวกต่อแรงจูงใจให้สามารถทำธุรกิจให้ไปสู่การบรรลุผลสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sarman et al., (๒๐๒๕) ที่พบว่าแรงจูงใจในการประกอบการเป็นปัจจัยขับเคลื่อนให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง พร้อมลงมือทำและกล้าเผชิญความท้าทาย เมื่อได้รับการสนับสนุนจากรอบกายช่วยเสริมให้บุคคลทำงานสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งมั่นตั้งใจมากยิ่งขึ้น

๒) มุมมองความสุขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การมีความสามารถในธุรกิจที่ทำ การมีแรงบันดาลใจเชิงบวกในการทำธุรกิจ การที่ได้ทำงานท้าทายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีอิสระภาพในการดำเนินชีวิต การใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และการได้รับการยอมรับจากสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sierra-Casanova et al., (๒๐๒๔) ที่ผลวิจัยพบว่าบุคคลที่รับรู้ว่าคุณค่าของตนเองได้ใช้ความสามารถหรือศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ยอมเป็นบุคคลที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขในชีวิตการทำงานด้วยมองเห็นคุณค่าของตนเองในการที่สามารถสร้างสรรค์ธุรกิจได้เป็นไปตามที่ตนเองมุ่งมั่นตั้งใจและมีความถนัด และสามารถใช้ความรู้และทักษะความสามารถที่ตนเองมีรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนเชิงธุรกิจได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Drnovšek, Slavec & Aleksić (๒๐๒๔) ที่พบว่า การที่บุคคลมีแรงบันดาลใจเชิงบวกจะทำให้สามารถจัดการธุรกิจที่ท้าทายความสามารถตนเองจึงพิสูจน์ให้บุคคลอื่นได้รับรู้ ทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจภายในและภาวะสิ้นไหลในการสร้างสรรค์งาน สามารถแก้ปัญหาในงานได้อย่างอิสระจึงทำให้เกิดความหมายในการทำงาน ชีวิตมีความหมาย เกิดความผูกพันกับงาน และทำให้เกิดความสุขจากการทำงานท้าทายที่สามารถทำได้บรรลุผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการ เช่น สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายโดยออกแบบหรือสร้างดัชนีชี้วัดขีดความสามารถเชิงพฤติกรรมของผู้ประกอบการ หรือใช้ในการบ่มเพาะขีดความสามารถของผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์

๒) ผู้ประกอบการธุรกิจนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย เพื่อวางแผนพัฒนาสร้างสมดุลในการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบการและบุคลากรในองค์กร สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองความสุขในการทำธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับคุณค่าและความหมายชีวิต และจัดทำเป็นตัวชี้วัดเพื่อลดความเสี่ยงในภาวะหมดไฟ เสริมสร้างความผูกพันของตนเองและครอบครัวกับธุรกิจให้มีคุณภาพชีวิตที่มีความสุขจากการประกอบการอย่างแท้จริง

๓) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน่วยบ่มเพาะผู้ประกอบการ นำผลวิจัยไปใช้ในโครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะเชิงลึกในการพัฒนาขีดความสามารถตนเอง หรือใช้ในการให้คำปรึกษาเพื่อการเป็นโค้ชพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ต่อไป

- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ทำวิจัยเรื่องมุมมองการมีความสามารถในการประกอบธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา หรือ แนวทางการสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกในการทำธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา

๒) รูปแบบการวางแผนพัฒนาเพื่อสร้างสมดุลในการดำเนินชีวิตของผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสงขลา หรือมุมมองความสุขในการทำธุรกิจและการดำเนินชีวิตแนวสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับคุณค่าและความหมายชีวิตของผู้ประกอบการในจังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง

- Boyatzis, R. E. (๒๐๐๘). Competencies in the ๒๑st century. *Journal of Management Development*, ๒๗(๑), ๕-๑๒.
- Creswell, J. W. (๒๐๑๓). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. (๓rd ed.). Thousand Oaks CA: SAGE.
- Creswell, J. W. (๒๐๒๒). *A Concise Introduction to Mixed Methods Research*. (๒nd ed.). U.S.A.: SAGE.
- Creswell, J. W., & Baez J. C. (๒๐๒๑). *๓๐ Essential Skills for the Qualitative Researcher*. (๒nd ed.). U.S.A.: SAGE.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (๒๐๐๐). The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, ๑๑(๔), ๒๒๗-๒๖๘.
https://doi.org/10.1027/S105649260001004_01
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (๒๐๑๘). *The Sage Handbook of Qualitative Research* (๕th ed.). SAGE Publications.
- Drnovšek, M., Slavec, A., & Aleksić, D. (๒๐๒๔). “I want it all”: Exploring the relationship between Entrepreneurs’ Satisfaction with Work-life Balance, Well-being, Flow and Firm Growth. *Review of Managerial Science*, ๑๘(๓), ๗๙๙-๘๒๖. <https://doi.org/10.1007/s10184-023-00๖๒๓-๒>
- Kaewjomnong, A., & Pakdee, S. (๒๐๒๓). Graduate Qualifications for Graduate Studies that Graduate Users Desire with Transformational Leadership. *NARKBTPARITAT JOURNAL Nakhon Si Rajabhat University*, ๑๕(๓), ๒๑๕-๒๒๗.
- Kaewjomnong, A., & Makkongka, W. (๒๐๒๔). Assessing IT Proficiency in Educational Workplaces of Thailand’s Southern Border Provinces: An Exploratory Sequential Mixed Methods Approach. *Journal of Southern Technology*. ๑๗(๒), ๗๕-๘๘.
- Leater, S. (๑๙๙๙). *An Introduction to Phenomenological Research*. Stan Lester Developments, Taunton. Retrieved on July ๑๐,๒๐๒๗ from <https://www.rgs.org/NR/rdonlyres/>
- Liu, M. (๒๐๒๔). *Learning Goal Orientation, Social Capital, and Entrepreneurial Intentions: A Multigroup Analysis within Entrepreneurship Programs*. *The International Journal of Management Education*, ๒๒(๓), Article ๑๐๑๐๔๓. <https://doi.org/10.10๑๖/j.ijme.๒๐๒๔.๑๐๑๐๔๓>
- Songdech, N., & Kaewjomnong, A. (๒๐๒๕). The Concept of Decision-Making Leadership of Middle-Level Administrators at a Group ๒ Public University in Songkhla Province. *Journal of Innovation in Educational Administration and Management*, ๓(๓), ๖๖-๗๖.
- Patton, M. Q. (๒๐๑๕). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (๔th ed.). SAGE Publications.
- Pothisitha, C. (๒๐๒๑). *Science and Arts of Qualitative Research*. (๙th ed.). Bangkok: Amarin Printing.

- Ryff, C. D. (๑๙๘๙). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, ๕๗(๖), ๑๐๖๙-๑๐๘๑.
<https://doi.org/๑๐.๑๐๓๗/๐๐๒๒-๓๕๑๔.๕๗.๖.๑๐๖๙>
- Sarman, R., Affandi, A., Priadana, S., Djulius, H., Alghifari, E. S., & Setia, B. I. (๒๐๒๕). *Business Success in Emerging Markets: Entrepreneurial Motivation and Entrepreneurial Self-efficacy*. *Journal of Small Business Strategy*, ๓๕(๑), ๔๕-๕๗. <https://doi.org/๑๐.๕๓๗๐๓๗/๐๐๑๐.๑๒๔๐๑๓>
- Sierra-Casanova, C., Lechuga Sancho, M. P., & Ramos-Rodríguez, A. R. (๒๐๒๔). *The Entrepreneur's Well-being: Current State of the Literature and Main Theories*. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, ๑๔, Article ๔๖. <https://doi.org/๑๐.๑๐๐๗/๙๔๐๔๙๗-๐๒๔-๐๐๔๑๓-๔>
- Songyuth, T., & Ratchataporn, B. (๒๐๒๒). *Creative product development for healthy food processing based on local wisdom of community enterprises groups in SANUK Province Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)*. *Journal of Social Science and Cultural*, ๗(๑).
<https://isancenter.msu.ac.th/fulltext/ARS/ARS๑๒๑๐๔.pdf>
- Sudthinarakong, W. (๒๐๑๘). *Data Analysis of Qualitative Research*. Kasetsart University.
- Teeranate., S. (๒๐๒๓). *Factors Affecting the Happiness at Work of Employee in ABC Company Limited*. Independent Study, Business Administration.Graduate School of Commerce Burapha University. https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/๖๓๗๑๐๐๑๕.pdf
- Theppitak, T. (๒๐๑๘). *A Study of Competitiveness and Adjustability of Thai Maritime Transport Companies Towards Trades in Logistics Services Liberalisation*. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, ๑๓(๑), ๒๕-๔๓.